

STRATEGIE PROTIDROGOVÉ POLITIKY ZLÍNSKÉHO KRAJE

Zlínský kraj
Tř. Tomáše Bati 3792
761 90 - Zlín
<http://www.kr-zlinsky.cz>
Schváleno Radou Zlínského kraje
Dne 18.2.2003, usnesení č. 083/R06/03

Krajský úřad Zlínského kraje
odbor kancelář hejtmána
oddělení vnějších vztahů
telefon: 57 70 43 147

OBSAH

- 1) Úvod
- 2) Poslání strategie
- 3) Cíle protidrogové politiky Zlínského kraje
- 4) Základní principy protidrogové strategie
- 5) Základní nástroje protidrogové strategie
- 6) Stručné vyhodnocení drogové scény Zlínského kraje
 - a) Kroměříž
 - b) Vsetín
 - c) Zlín
 - d) Uherské Hradiště
- 7) Srovnání drogové scény Zlínského kraje a Olomouckého kraje (v rámci NUTS II.)
- 8) Plnění stanovených cílů
 - a) prevence snižování poptávky (primární, sekundární, terciální)
 - b) potlačování nabídky (oblast práva a zákonné represe)
- 9) Základní přehled programů podporovaných krajem v roce 2002
- 10) Návrh priorit pro roky 2003 a 2004
- 11) Závěr
- 12) Přílohy
 - 1) Geografické a demografické údaje o Zlínském kraji
 - 2) Charakteristika drogové scény v České republice
 - 3) Výzkumná studie NEAD 2000
 - 4) Popis vztahu kraje vůči ostatním subjektům v oblasti protidrogové politiky
 - 5) Koordinace protidrogové politiky
 - 6) SWOT – analýza současného stavu protidrogové politiky
 - 7) Drogy v regionu (drogy, příznaky, rizika)
 - 8) Péče o uživatele drog
 - 9) Sběr dat
 - 10) Usnesení vlády č.1045/2000 kterým vláda schválila – Národní strategii protidrogové politiky na období 2001-2004
 - 11) Akční plán EU boje proti drogám 2000-2004
 - 12) Koncepce prevence sociálně patologických jevů 2002-2004 ve školství
 - 13) NNO- seznam organizací zabývajících se sociálními službami
 - 14) Použitá literatura
 - 15) Základní slovníček obecných pojmů a souvisejících s protidrogovou politikou
 - 16) Legislativa
 - 17) Kontrola, zajišťování kvality a efektivity

1) Úvod

Od samotného vzniku Zlínského kraje se počítalo se zpracováním protidrogové strategie, která zmapuje současnou situaci a navrhne vhodná řešení této problematiky. To vyžaduje multidisciplinární a mezipřesortní přístup všech zainteresovaných subjektů.

Koncepčním řešením protidrogové problematiky v rámci našeho kraje byl pověřen odbor kancelář hejtmána v úzké spolupráci s odborem školství, mládeže a sportu, odborem sociálních věcí a zdravotnictví.

Krajská strategie protidrogové politiky navazuje na klíčové priority Národní strategie na období 2001-2004 (usnesení vlády č. 1045 ze dne 23. 10. 2000), hlásí se k základním zásadám, principům a cílům definovaným v Akčním plánu Evropské Unie - boje proti drogám na období 2001-2004, vychází ze zákona č.37/1989 Sb. o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, včetně kouření, protidrogových strategií jednotlivých okresů Zlínského kraje, z analýzy současných aktivit v oblasti protidrogové politiky a z výzkumů, které byly v posledních letech na území kraje realizovány.

Strategie je postavená na vizích vytváření zdravé komunity a užitku pro všechny její členy. Zahrnuje holistické přístupy a připouští vliv prolínání se různých aspektů protidrogových opatření. Důraznou potřebou je potlačení nabídky a snižování poptávky po návykových látkách zejména alkoholu a tabákových výrobků, efektivní vzdělávání – získání drogového uvědomění a specifických dovedností, pestrá nabídka preventivních volnočasových programů, dostupná léčba včetně resocializace a minimalizace zdravotních rizik.

Pouze dlouhodobým a široce koordinovaným přístupem lze dosáhnout změn v nepříznivém vývoji drogové problematiky.

Drogový problém, stejně jako ostatní sociálně-patologické jevy, bude vždy narůstat a poklesat v souvislosti s rostoucí či upadající péčí této společnosti o každého jejího člena. Je velmi žádoucí zapojit do této strategie celou občanskou společnost, vyvíjet úsilí o větší zapojování orgánů místních samospráv, místních společenství a státních i nestátních organizací zabývajících se protidrogovou prevencí a intervencí.

2) Poslání strategie

Řešení protidrogové problematiky v kraji musí být komplexní, se zastoupením všech zainteresovaných složek a postavený na mezioborové spolupráci s ohledem na vyvážený přístup preventivních a represivních opatření u všech typů protidrogové prevence a intervence.

Protidrogové aktivity koordinované okresními protidrogovými komisemi a okresními protidrogovými koordinátory (které v rámci reformy státní správy k 31.12.2002 končí) jsou ochrana společnosti před nežádoucími vlivy drog (včetně alkoholu a tabákových výrobků), podpora občanů před nabídkou ilegálních návykových látek, poznatky a informace vedoucí k tomu, aby každý jednotlivec přijal osobní rozhodnutí pro život bez závislosti a v případě potřeby mu byla nabídnuta kvalitní poradenská, léčebná a resocializační pomoc.

V těchto protidrogových aktivitách musí kraj ve spolupráci se samosprávami pokračovat a rozvíjet je.

3) Cíle protidrogové politiky Zlínského kraje

- snížit růst užívání drog a snížit počty dětí a mladých lidí experimentujících s drogou včetně alkoholu a tabákových výrobků
- poskytnout rodinám a jedincům, kteří přijdou do styku s drogou (včetně alkoholu a tabákových výrobků) a řeší problémy spojené s jejich užíváním, odpovídající, dostupnou, včasnou a profesionální pomoc
- snížit dostupnost všech typů drog (včetně alkoholu a tabákových výrobků), zejména pro děti a mladé lidi
- zachovat, finančně podporovat a zkvalitňovat stávající síť poskytovaných služeb
- využít systému vzdělávání a spolupráce ve všech zainteresovaných profesích při řešení protidrogové prevenci a intervenci
- aktivně se podílet na realizaci státních a regionálních aktivit a programů k potlačování nabídky a poptávky po drogách
- zpevnit systém koordinace protidrogové politiky na krajské a regionální úrovni
- zapojit do prevence a intervence užívání drog (včetně alkoholu a tabákových výrobků) co nejširší veřejnost (i rodičovskou) a místní komunity, státní a nestátní neziskový sektor
- zabezpečit odpovídající finanční zdroje
- vytvořit jako poradní orgán Rady – krajskou protidrogovou komisi
- v návaznosti na krajskou strategii rozpracovat a přijmout konkrétní úkoly (krátkodobá a dlouhodobé koncepce) protidrogové prevenci a intervenci

4) Základní principy protidrogové strategie

- princip **ověřených dat** a strategií - kvalifikované údaje okresních hygienických stanic a krajské hygienické stanice
- princip **partnerství a společného přístupu** - spolupráce a kooperace všech článků a složek společnosti, které se podílejí na zvyšování efektivity účinnosti a úspěchu protidrogových programů a cílů
- princip **komplexnosti** - řeší problematiku návykových látek z hlediska všech složek protidrogové politiky (pouze dílčími a nahodilými aktivitami nelze dosáhnout změny v dosavadním nepříznivém vývoji drogové problematiky)
- princip **hodnocení** - měl by vést k efektivní, úspěšné protidrogové prevenci a intervenci s dosažením stanovených cílů
- princip **dlouhodobého plánování** - krátkodobá a nahodilá opatření nevedou ke zlepšení celkové situace

5) Základní nástroje protidrogové strategie

- přistupovat k řešení protidrogové problematiky racionálně a realisticky
- koordinovat řešení protidrogové problematiky kraje na místní úrovni (s návazností na jednotlivé úkoly národní protidrogové strategie)
- spolupracovat ve všech oborech, na místní úrovni s odbornými pracovníky, s odbornými skupinami a odborníky zodpovědných resortů
- stanovit základní, vyváženou a kvalitní síť služeb v jednotlivých oblastech protidrogové prevence a intervence
- pravidelně aktualizovat síť služeb a systém spolupráce

- provádět pravidelný epidemiologický sběr informací Krajskou hygienickou stanicí (KHS), nestátními a neziskovými organizacemi (NNO) zabývající se protidrogovou prevencí a intervencí, realizovat kvalitní výzkumy
- vyhodnocovat fungující programy a podpořit jejich rozšíření v rámci celého kraje, kvalitní programy medializovat
- realizovat spolupráci mezi kraji ČR a mezinárodní spolupráci

6) Stručné vyhodnocení drogové scény Zlínského kraje

Drogová scéna je všeobecně typická svým různorodým charakterem kraje. Tuto „scénu“ z převážné míry monitorují Kontaktní centra, AT ambulance, privátní psychiatři, Okresní hygienické stanice. Krajská hygienická stanice zpracovává incidenci za celý kraj. Stále se ukazuje jako významný faktor nízký věk prvouživatelů, kteří přicházejí do prvního kontaktu s ilegální návykovou látkou a experimentují. Dospívající jsou z řady příčin nejohroženější skupinou. Narůstajícím problémem je velmi rozšířená konzumace alkoholu, „legální, většinou tolerovaná“ droga, mezi mladými lidmi, často již dětmi na základních školách, kde se musí alkohol považovat za nelegální drogu, protože prodej a jeho konzumace je povolena až od 18 let. Alkohol a kouření bývá velmi podceňováno.

Počet osob závislých na alkoholu je řádově několikanásobně větší než osob zneužívajících nealkoholové ilegální drogy. Stejně jako například u gamblingu nejsou důsledky závislosti o nic méně významnější než u nealkoholových drog.

Ve Zlínském kraji se provádí mapování drogové scény hygienickými stanicemi, státními a nestátními neziskovými organizacemi.

V našem regionu je mimo tabákových výrobků a nealkoholových drog nejvíce zneužívaná marihuana, dále pervitin a tzv. taneční drogy. Dynamiku vývoje drogové scény je třeba vnímat multifaktoriálně, není to záležitost přechodná, jen s určitými módními vlnami.

a) stručný popis drogové scény - KROMĚŘÍŽ

Nejčastěji užívanou drogou na místní drogové scéně je alkohol, tabákové výrobky, pervitin, marihuana a těkavé látky. Jsou zaznamenány případy užívání heroinu, extáze a houbiček.

Z prevalenčních odhadů (počet mladistvých, kteří se s problémem drog obrátili na poradenské centrum a počet klientů nízkoprahového zařízení K-centra v roce 2001) lze usuzovat, že v okrese Kroměříž je nejméně 250 problémových uživatelů drog v rizikové skupině 15 – 19 letých. Průměrný věk klientů nízkoprahového K-centra je 19 let.

Ze studie nealkoholových drog NEAD 2000 z celkového počtu 932 respondentů uvedlo 42,9% dotázaných, že má zkušenost s marihuanou.

Celkem 48,2% oslovených středoškoláků uvedlo, že má zkušenost s nelegální nealkoholovou drogou.

Nejčastější způsob užívání marihuany je kouření a nejčastější způsob aplikace pervitinu je intravenózní.

Na základě požadavků samosprávy a vlastních získaných poznatků, byla práce v terénu postupně rozšířena kromě okresního města Kroměříž do dalších lokalit Chropyně, Hulín, Holešov, Bystřice p. Hostýnem, Morkovice a Zdounky.

Nejrozšířenější drogy jsou alkohol a nikotin. Společností jsou všeobecně tyto tzv. „legální“ drogy podceňovány.

Pravidelně kouří cigarety 46,9% z oslovených 932 středoškoláků, celkem 95,2% dotázaných středoškoláků má zkušenost s alkoholem.

Mezi další rizika užívání drog patří výskyt hepatitid. V okrese je každoročně zaznamenáno několik případů rizikového chování uživatelů drog v souvislosti s výskytem virové hepatitidy. Pokud jde o výskyt AIDS/HIV, není v okrese zaznamenán žádný případ.

b) stručný popis drogové scény – VSETÍN

Na Vsetínsku je relativně snadná dostupnost marihuany. Z ostatních drog pervitin, LSD a těkavé látky. V současnosti dochází do nízkoprahového kontaktního centra (KC) pravidelně cca 63 stálých klientů, vesměs intravenózních, závislých zejména na pervitinu (často v kombinaci s marihuanou, léky, LSD). Několik klientů se v posledním roce podrobilo léčbě ústavní formou na Psychiatrické léčebně a v dalších zařízeních.

Na vzorku cca 600 respondentů, žáků 2. stupně ZŠ, studentů a učňů 1. a 2. ročníků SŠ a SOU, byl proveden průzkum vztahu k návykovým látkám, volnočasovým aktivitám a orientovanosti ve službách sociální prevence. Ze zpracovaných vzorků vyplývá, že distribuce marihuany a její kouření je mezi žáky městských i venkovských škol časté. Ojedinele je uváděno užívání LSD.

Alarmující je, že cca 25 % respondentů z řad školní mládeže uvádí pravidelné užívání alkoholických nápojů.

Ve Vsetíně jsou problémy především s tzv. čičači - zneužívání těkavých látek – ředidla, lepidla, toluen, (tento způsob zneužívání omamných látek lze sledovat především u mládeže romského etnika). Marihuana je běžně dostupná.

Na území celého okresu, zejména ve Vsetíně, proběhly akce při nichž byly odhaleny byty - varny pervitinu. Případy byly řešeny soudním stíháním a uložením vazby.

Na úseku prevence probíhají aktivity ve spolupráci se školami a školskými zařízeními ve spolupráci s NNO, které se touto problematikou zabývají.

c) stručný popis drogové scény – ZLÍN

V regionu je zaznamenán trvalý nárůst problémů s alkoholem, často v kombinaci s léky a s „lehkými“ drogami a nárůst mladých experimentátorů.

Dle uživatelského průzkumu (2000) má 42,2% mladých lidí nějakou zkušenost s nelegální nealkoholovou drogou. V průběhu roku 2000 a 2001 proběhlo na Zlínsku několik policejních akcí zaměřených na výrobce a dealery pervitinu. Ty způsobily jednak uzavírání drogové scény a špatnou dostupnost cílové populace, jednak změny v nabídce drog. Omezená nabídka pervitinu a s tím související zhoršená kvalita distribuované drogy otevřely větší prostor pro nabídku MDMA (methylen-dioxy-ethylamfetamin) a opiátů, zejména v oblasti Otrokovic se zvýšil výskyt heroinu. Na základě mapování drogové scény kontaktním centrem a terénními pracovníky odhad počtu uživatelů drog je přibližně 1 800-2500 osob (tento údaj neobsahuje uživatele alkoholu, tabákových výrobků a cannabisových drog). Z tohoto počtu jsou přibližně 1 000 až 1 100 riziková uživatelé, 2/3 mužů a 1/3 žen. Průměrný věk je 17-18 let. Velmi alarmující je nízká věková hranice experimentátorů – 13 až 14 let. Přibližný odhad uživatelů cannabisových drog (včetně experimentátorů) je 6 000 osob, z toho pravidelných 2 500 osob.

Počet stíhaných osob na úseku TOXI v roce 2001 byl 18 osob, v roce 2000 – 16 osob.

Přehled počtu evidovaných klientů navštěvujících ordinace privátních psychiatrů v okrese Zlín pro závislost na alkoholu v roce 2000 bylo 1 827 osob. Počet osob převezených na záchytnou stanici PL Kroměříž z okresu Zlín v roce 2000 byl 26.

Okres Zlín nemá vlastní záchytnou stanici. Přehled počtu klientů, kteří kontaktovali ordinace privátních psychiatrů pro závislost na alkoholových drogách + intoxikace nealkoholovými drogami hlášené pracovišti v Baťově nemocnici v roce 2000 – cca. 61 osob. Důležitým indikátorem nebezpečnosti drogové scény je výskyt infekčních nemocí (HIV, VHC, VHB). Vyskytlo se také několik případů „nemoci narkomanů“ - žloutenky typu C. V roce 2000 přibýlo dalších 7 nakažených.

d) stručný popis drogové scény - UHERSKÉ HRADIŠTĚ

Strukturu uživatelů drog tvoří intravenózní uživatelé, užívání stimulačních drog (taneční drogy) a tzv. čičači.

V regionu se zpracovává tzv. Registr problémových uživatelů drog, do kterého se v okrese zapojilo KC Charáč v Uherském Hradišti, psychiatrická ambulance v Uherském Brodě a Privátní poradna v Uherském Brodě. V tomto anonymní registru se sleduje incidence problémových uživatelů drog – počty klientů, kteří navštívili poprvé některé léčebné nebo kontaktní zařízení v roce 2001 byly – 161 osob. V roce 2000 jich bylo 77 osob.

Hlavním důvodem k vyhledání odborné pomoci je ve více než 50 % zneužívání pervitinu.

Alarmující je to, že přibývá nejvíce nových klientů ve věkové skupině 15 – 19 let.

Věková struktura problémových uživatelů drog v okrese : 0-14 let =3%, 15-19 let=62%, 20-24 let=32% a nad 25let3%.

Trvalý je nárůst problémů s alkoholem především u klientů s nižším věkem. Informace od klientů kontaktního centra nesvědčí o poklesu intravenózních uživatelů drog, je pravděpodobné, že se tato skupina "vrátila" k rizikovějšímu chování.

7) Srovnání drogové scény Zlínského kraje a Olomouckého kraje

(základní srovnání stěžejních oborových oblastí v rámci NUTS II. Střední Morava)

V Olomouckém kraji působí celkem 22 Léčebně kontaktních míst, které jsou v v tzv. registru L-K center, které poskytují údaje Okresním hygienickým stanicím, které je po zpracování předávají Krajské hygienické stanici. Ve Zlínském kraji je takových zařízení celkem 20.

Počet problémových uživatelů návykových látek je velmi podobný. Markantní rozdíly se objevují u klientů s různými druhy drog – Zlínský kraj má téměř dvakrát vyšší počet klientů, kteří mají problém s pervitinem oproti Olomouckému kraji.

	Heroin, ost. opiáty	Pervitin, ost. stimúl.	Kanabinoidy	Halucinogeny	Rozpustidla	Sedativa, hypnotika	Jiné drogy, léky	Celkem	Gambling
Zlínský kraj-2000	12	101	62	1	7	6	0	189	13
Zlínský kraj-2001	6	169	38	2	16	5	3	239	20
Olomoucký kraj-2000	21	90	68	5	20	7	5	216	18
Olomoucký kraj-2001	18	88	69	1	13	3	1	193	11

8) Plnění stanovených cílů

a) prevence, snižování poptávky a nabídky

Primární prevence

Je nezbytné se zaměřit na potlačení zvyšující se tendence zneužívání návykových látek, zejména alkoholu a tabákových výrobků. Vést děti a mládež již od nejútlejšího věku ke zdravému životnímu stylu, poskytovat informace, které budou postaveny na pravdivých informacích, podporovat osobní odpovědnost za život bez návykových látek, alkoholu a tabákových výrobků. Posilovat sebevědomí, sebepoznání, sebeocenení a nabízet pozitivní alternativy a vzory. Ve spolupráci se samosprávami, školami, církvemi a nestátními neziskovými organizacemi musíme dětem a mládeži nabídnout především takové aktivity, které povedou k prevenci užívání návykových látek, včetně alkoholu a tabákových výrobků a oddálí první kontakt s drogou.

V rámci primární prevence sledujeme dva směry. Primární prevenci ve školství a školských zařízeních a primární prevenci mimo školu.

V našem kraji máme především tyto **silné stránky** primární prevence:

- „ Minimální preventivní programy na školách a školských zařízeních“, práce školských protidrogových koordinátorů, pravidelné kontakty a vyhodnocování
- spolupráce s fungujícími nestátní neziskové organizace (NNO) v oblasti volnočasových aktivit v rámci primární prevence ve školách i mimo školy
- besedy k protidrogové problematice
- programy Policie ČR (PČR) a Městské policie (MěP) na školách
- volnočasové aktivity domů dětí a mládeže (DDM)
- vzdělávací programy a semináře pro učitele, pedagogy a studenty
- programy sociálního učení a výchovné programy na školách a školských zařízeních
- programy primární prevence s peer prvkem
- nízkoprahové kluby pro neorganizovanou mládež
- kulturní a volnočasové aktivity
- akreditace programů primární prevence ve školách a školských zařízeních
- programy primární prevence od MŠ po SŠ
- poradenská činnost

Slabé stránky jsou:

- málo informací o mimoškolních programech primární prevence
- chybí odborní průvodci volnočasových aktivit mimo školy (kluby, hřiště)
- chybějící spolupráce s rodiči (nebo velmi mizivá) v mimoškolních, ale někdy i školních programech primární prevence
- adekvátní potřebná profesionální vybavenost odborných průvodců mimoškolních primárních programů

Pro dosažení stanovených cílů v primární prevenci máme v kraji tyto **příležitosti**:

- zapojení rodičovské veřejnosti do programů primární prevence
- spolupráce s místními samosprávami a jejich vůle podporovat kvalitní programy školní i mimoškolní programy primární prevence
- realizace nových volnočasových programů prostřednictvím domů dětí a mládeže, občanských sdružení, občanských právních subjektů, církevních a náboženských společností a dalších nestátních neziskových organizací
- prezentace kvalitních programů primární prevence prostřednictvím médií
- zpracovat a uvést do života ucelenou koncepci vzdělávání odborných průvodců a pracovníků z oblasti mimoškolní primární prevence
- s využitím připravovaného systému akreditací zkvalitnit činnost odborných průvodců a programů mimoškolní primární prevence
- příprava a rozšíření nových nízkoprahových klubů pro neorganizované děti a mládež
- zvětšit využití školních budov, hřišť, dalšího majetku a vybavení ZŠ a SŠ pro mimoškolní činnost v rámci primárních mimoškolních preventivních programů
- zajištění skládačky s ohledem na právní vědomí drogové problematiky, gamblerství a důsledky trestné činnosti

Hrozby jsou:

- rozšíření vědomí, že braní drog, pití alkoholu a kouření – je normální
- tolerantní postoj společnosti k užívání nelegálních, ale i tzv. legálních drog
- malá propagace programů, které jsou realizovány na školách, školských zařízeních a mimo školu ze strany organizací provádějící primární prevenci
- chybějící akreditace u programů mimoškolní primární prevence

Sekundární prevence

V této oblasti je především zapotřebí podporovat kvalitní programy, které mají za cíl pomoc experimentátorům s návykovými látkami a drogově závislým jedincům minimalizovat poškození jejich zdravotního a sociálního stavu a chránit společnost před negativními důsledky užívání drog (např. přenos virových hepatitid).

V sekundární prevenci (harm reduction) se můžeme opřít o tyto **silné stránky**:

- kvalitně pracující kontaktní centra
- materiální a finanční spolupráce s místními samosprávami
- spolupráce a participace na programech ze strany Nestátních neziskových organizací (NNO)
- vzájemná spolupráce NNO a státních organizací v oblasti zdravotnictví
- práce, spolupráce s poradnami a zařízeními zabývající se sekundární prevencí – např. AT (alkohol, toxikomanie) poradny, církevní zařízení

Jako **slabá stránka** bylo vyhodnoceno:

- nízká dostupnost služeb sekundární prevence ve všech místech kraje
- nedostatečný systém financování sekundární prevence
- malý počet osob působící v této oblasti (úbytek odborníků, především z nedostatku finančních prostředků)
- chybí diagnostický ústav

V kraji máme tyto **příležitosti**:

- ve spolupráci s Nestátním neziskovým sektorem (především kontaktní centra) zajistit v rámci celého kraje terénní pracovníky pro terénní programy sekundární prevence (dotace)
- rozšířit spolupráci mezi Kontaktními centry a Krajským úřadem
- finanční podpora programů sekundární prevence místními a krajskou samosprávou
- podpořit zřízení diagnostického ústavu

Hrozby jsou:

- ukončení činnosti Kontaktních center z nedostatku finančních prostředků (ze státních i místních zdrojů)
- zvýšený počet klientů užívajících drogy v zatím „ bezproblémových oblastech“
- zamítavý postoj místních samospráv a kraje pro řešení dané problematiky
- snižující se věk experimentátorů
- tolerantní postoj společnosti k užívání nelegálních, ale i tzv. legálních drog

Terciární prevence

V této oblasti se musíme zaměřit na o spektrum programů, sociálních služeb a léčby k abstinenci, dostupných pro uživatele drog, kteří se svobodně rozhodli pro život bez drog a ve svém důsledku by měly vést k abstinenci od návykových látek.

Jako **silná stránka** v našem kraji bylo vyhodnoceno:

- uznání léčby a resocializace ze strany veřejnosti i politické reprezentace
- fungování stávajících zařízení a programů
- detoxifikační jednotka v rámci Psychiatrické léčebny Kroměříži (jediný Xerox v kraji)
- kvalitní personální zázemí zařízení nabízející a provádějící terciální prevenci
- spolupráce nestátních i státních organizací se státní správou a samosprávou při zabezpečení terciální prevence v rámci kraje
- průzkumy, epidemiologické studie

Slabé stránky jsou:

- chybějící typy léčeb - např. programy pro specifické skupiny, včasná péče a intervence
- chybějící „oficiální, schválené“ standardy (směrodatná kritéria pro kvalitu péče) a akreditace
- nedostatečný systém financování terciální prevence

V kraji máme tyto **příležitosti**:

- při výběru a podpoře programů přihlížet k akreditaci a licenci zařízení
- finanční podpora specifických programů samosprávami

- rozvoj specifických programů terciální prevence
- zvážit po dořešení všech sporných otázek (nájemní smlouva, personální obsazení, akreditace atd.) podporu terapeutické komunity (specializované zařízení zaměřené na střednědobou nebo dlouhodobou léčbu, resocializaci a zdravotní rehabilitaci osob závislých na nealkoholových drogách)
- zavedení samostatného oddělení v rámci Záchytné stanice pro osoby intoxikované jinou návykovou látkou než alkoholem
- vznik specializovaného programu ambulantního (pobytového) typu pro mladé problémové uživatele drog

Hrozby jsou:

- zvyšující se počet klientů
- nedostatek finančních prostředků
- úbytek kvalitního personálu zabezpečující protidrogové terciální programy

b) potlačování nabídky

Oblast práva a zákonné represe

Tato oblast je zaměřena zejména na využívání stávajících právních norem na snížení nabídky ilegálních a tzv. "legálních" (alkohol, tabákové výrobky) drog, jejich dostupnosti a k co největšímu ztížení organizování drogové scény. Je potřebné, aby v případě trestné činnosti související s experimentováním bylo využíváno tzv. odklonů v trestním řízení i alternativních trestů, které nejsou spojeny s trestem odnětí svobody.

V této oblasti **silná stránka** je:

- fungující specializovaná pracoviště Policie ČR zabývající se drogovou problematikou
- programy kurátorů mládeže na ZŠ k problematice právního vědomí a soc. patologických jevů

Slabé stránky jsou:

- chybí v zákoně zajištěna povinnost řidičů podstoupit vyšetření na přítomnost návykových látek
- rozšiřující se drogová scéna
- kvalitní zázemí distributorů, včetně "dobrých" vaříčů
- nedostatek testů ze slin (na trhu)

V kraji máme tyto **příležitosti**:

- rozvoj spolupráce kraje s probační a mediační službou na okresních soudech
- rozvoj programů v oblasti právního vědomí
- zavedení povinnosti testů pro řidiče na vyšetření přítomnosti návykových látek
- využívání alternativních trestů

Hrozby, které vystupují při řešení této oblasti:

- rozšíření distribuce drog mezi školskou mládeží
- přijetí myšlenky, že represe vše vyřeší
- nedostatek finančních prostředků

Každá z těchto oblastí se vzájemně ovlivňují a doplňují, proto jejich uplatňování musí být vyvážené. Tento přístup vychází z „ deklarace Spojených národů o základních

principech snižování poptávky po drogách“ a umožňuje ovlivnit problematiku užívání drog, počínaje odrazováním od experimentování s drogami, až po omezování negativních zdravotních, sociálních, ekonomických a bezpečnostních důsledků jejich užívání.

9) Základní přehled programů podporovaných krajem v roce 2002

V roce 2002 byly podpořeny projekty specifické protidrogové prevence v celkové hodnotě 1 096 tisíc Kč s přihlédnutím na dlouhodobost předložených projektů. Tyto schválila Rada Zlínského kraje.

Občanské sdružení Mládež v tísní, Kontaktní centrum KLÍČ - Vsetín	terénní práce (street work), hygienický, zdravotní a sociální servis, terapeutickou činnost a poradenství, výměnný program a testování (HIV, hepatitida)	199 000.-
Příspěvková organizace, Centrum prevence – Uherský Brod	program péče o ohrožené děti a problémové skupiny obyvatel (zneužívání omamných a psychotropních látek, alkoholu, tabákových výrobků a jiných závislostí a sociálně patologických jevů)	70 000.-
Oblastní charita UH, kontaktní poradenské centrum TULIP – Uherské Hradiště	projekt prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže, především na mobilní terénní práce (street work), poskytování sociálních a poradenských služeb	70 000.-
Sdružení Podané ruce, Kontaktní centrum CHARÁČ – Uherské Hradiště	terénní práce (street work), hygienický, zdravotní a sociální servis, terapeutickou činnost a poradenství, výměnný program a testování (HIV, hepatitida)	199 000.-
Občanské sdružení, poradenské centrum R-EGO - Slavičín	nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, komplexní primárně preventivní aktivity a na přípravu a činnost peer aktivistů a protidrogových preventistů	40 000.-
Občanské sdružení Unie KOMPAS - Poradenské centrum Klíč - Zlín	nízkoprahové centrum pro děti a mládež v oblasti primární a sekundární prevence na terénní práce (street work) s dětmi a mládeží, poradenské a sociální služby	100 000.-
Občanské sdružení SPEKTRUM, poradenské centrum - Kroměříž	preventivní programy pro děti a mládež ohroženou drogovou závislostí, na realizaci primární a sekundární prevence, dobrovolnické programy a poradenskou a preventivně výchovnou činnost	20 000.-
Oblastní charita KM Kontaktní centrum PLUS Kroměříž	terénní práce (street work), hygienický, zdravotní a sociální servis, terapeutickou činnost a poradenství, výměnný program a testování (HIV, hepatitida)	199 000.-
Občanské sdružení DAIMONION, Kontaktní centrum HAUS - Zlín	terénní práce (street work), hygienický, zdravotní a sociální servis, terapeutickou činnost a poradenství, výměnný program a testování (HIV, hepatitida)	199 000.-

V současné době jsou programy protidrogové prevence finančně zajišťovány prostřednictvím organizací:

- Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RV KPP) / dříve MPK
- Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV)
- Ministerstvo zdravotnictví (MZ)
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)
- Ministerstvo vnitra (MV)

V rámci finanční podpory projektů v oblasti protidrogové politiky kraje je nutné akceptovat priority stanovené Radou vlády pro koordinaci protidrogové politiky (RV KPP) v návaznosti na Národní strategii a priority regionu, aby bylo možné přidělené finanční prostředky co nejefektivněji využít. Všechny uvedené základní projekty ve Zlínském kraji jsou nezbytné k naplňování cílů protidrogové politiky i Národní strategie a jsou součástí komplexní sítě zařízení v ČR. Z rozpočtu krajského úřadu je důležité vyčlenit finanční prostředky v kapitole "protidrogová politika" na dlouhodobé projekty řešící protidrogovou problematiku, na rozvojové programy, koordinaci protidrogové politiky v kraji a v neposlední řadě mít i rezervu na projekty zcela nové.

10) Návrh priorit pro roky 2003 a 2004

2003

- zřídit krajskou protidrogovou komisi a vytvářet její odborné pracovní skupiny
- zabezpečit metodicky protidrogové programy v kraji, včetně programů proti alkoholismu a tabákovým výrobkům
- stanovit, vytvářet a podporovat vyváženou základní síť služeb v jednotlivých oblastech protidrogové prevence - informovat o ní krajskou samosprávu, místní samosprávy a veřejnost, (např. - následná péče pro alkoholiky, terapeutická komunita, bydlení na půl cesty, chráněné bydlení ...)
- vyčlenit finanční prostředky z rozpočtu kraje na protidrogovou problematiku
- podporovat finančně potřebné služby a programy v regionu v protidrogové intervenci a prevenci (včetně alkoholismu a tabákových výrobků)
- vytvořit krajský plán prevence a léčby a podporovat monitoring drogové scény v kraji
- podporovat metodicky protidrogové programy a komunitní programy obcí a měst v kraji
- zkvalitňovat koordinaci protidrogové politiky v kraji ve spolupráci s RV KPP (rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky)
- rozvíjet spolupráci v rámci regionu i ČR v oblasti protidrogové politiky a podporovat a zabezpečovat osvětu
- zapojit rodičovskou veřejnost do programů v oblasti protidrogové intervence a prevence (včetně alkoholismu a tabákových výrobků)
- prezentovat kvalitní programy v médiích
- zlepšit spolupráci mezi krajem a kontaktními centry v rámci kraje
- zlepšit spolupráci a informovanost samosprávy obcí, měst a kraje při řešení protidrogových opatření (včetně alkoholismu a tabákových výrobků)
- zlepšit a rozšířit spolupráci kraje s PČR a MěP v intervenci, prevenci v prosazování práva a represi

- vyhodnocovat a informovat představitele krajské samosprávy a širokou veřejnost o účelnosti vynaložených finančních prostředků do protidrogové politiky kraje

2004

- zabezpečit financování kvalitních a potřebných služeb protidrogové intervence a prevence v kraji
- podporovat a zabezpečovat osvětu
- vytvářet strategii protidrogové politiky na další období
- vytvářet podmínky pro rozvoj služeb a jejich zkvalitňování v oblasti protidrogové intervence a prevence
- upřesňovat koordinaci protidrogové politiky v kraji.
- podporovat a dál rozvíjet vznik nízkoprahových klubů pro neorganizovanou mládež
- „iniciovat“ (na základě provedené analýzy a dle možností) vznik diagnostického ústavu
- rozvíjet specifické programy prevence a intervence (alkohol, kouření) pro děti a mládež
- následné a návazné pokračování priorit z roku 2003

11) Závěr

K realizaci racionální a pragmatické protidrogové politiky je třeba dosáhnout široký politický konsensus.

Protidrogová strategie Zlínského kraje je základním a obecným dokumentem pro implementaci protidrogové politiky do praxe. Vychází z platných dokumentů a norem EU a ČR. Nastiňuje možnosti, nabízí inspiraci, definuje cíle a vývojové trendy protidrogové politiky.

V souladu s přijatou Strategii protidrogové politiky kraje, jsou vytvořeny podmínky pro kvalitní, racionální, vyváženou a efektivní protidrogovou politiku v kraji. Ze svého rozpočtu kraj každý rok finančně podporuje vybrané projekty zejména specifické protidrogové prevence. K tomu je nezbytné aktualizovat informace o vývoji drogové scény, uplatňovat hodnocení a kontroly, zpětně upravovat proces řízení a strategii, dále sledovat trendy vývoje, prostupnosti a přesahy nejen za hranice kraje.

Na základě této strategie, jako základního obecného dokumentu, bude vypracován roční plán aktivit a úkolů v protidrogové politice kraje a stanovení priorit. Postupně budou zpracovány a rozpracovávány krátkodobé a dlouhodobé koncepce. V roce 2003 bude vypracován krajský plán prevence a léčby. Každoročně budou tyto úkoly kontrolovány a vyhodnoceny v závěrečné zprávě.

Tento materiál je otevřeným a živým objektem, který pojímá osvědčenou a dobrou praxi, ale vytváří i prostor k rozvoji a akceptuje nové trendy. Dokument je svým obsahem směřován k existenčnímu fenoménu moderního člověka - ke kvalitnímu osobnímu životu v komunitě. Protidrogová strategie kraje integruje všechny základní úrovně, které vstupují do protidrogové politiky a dává prostor pro pragmatickou protidrogovou politiku ve Zlínském kraji.